

Enida Cokoja

13.05.2025. 21:40

Pogledano: 63 puta

Moral na ispitu: dileme bez tačnih odgovora (psihologija moralnog razvoja) - radionica

Radionica kroz Heinzovu dilemu podstiče učenike na raspravu o tome šta je ispravno, razvija kritičko mišljenje i uvodi ih u osnove moralnog prosuđivanja prema Kohlbergovoj teoriji.

Organizacijski oblik nastave

Predmetna nastava 3. razred

Vrsta nastavnog procesa

Osnovna vrsta nastave - Redovna nastava

Suradnja škole sa roditeljima i zajednicom te razvoj školskog kolektiva

Aktivnosti sa učenicima

Trajanje

45 minuta

Oblasti

Kroskurikularne i međupredmetne teme

Društveno-humanističko područje

Predmet

Psihologija

Ključne kompetencije

Građanska kompetencija

Kompetencija kulturološke svijesti i istraživanja

Ciljevi i ishodi učenja i poučavanja

☒ Ciljevi radionice:

Upoznati učenike s pojmom moralne dileme.

Razvijati sposobnost argumentiranog iznošenja stavova.

Podstaći promišljanje o odnosu između zakona, savjesti i odgovornosti.

Predstaviti osnovne ideje Kohlbergove teorije moralnog razvoja.

☒ Ishodi učenja

Učenik će moći:

Objasniti šta je moralna dilema na primjeru Heinzove situacije.

Prepoznati različite perspektive i moralna opravdanja u datoj dilemi.

Argumentovano braniti vlastiti stav u raspravi.

Prepoznati osnovne nivoe moralnog razvoja prema Kohlbergu.

Detaljan opis realizacije

1. Uvod (5 minuta)

Pitanje:

„Da li je uvijek jasno šta je ispravno, a šta pogrešno?“

Zapiši nekoliko odgovora učenika na tablu.

Objasni da će danas raditi na poznatoj moralnoj dilemi i pokušati pronaći odgovore koji nisu crno-bijeli.

2. Heinzova dilema (10 minuta)

Učenicima pročitaj ili podijeli štampanu verziju:

„Heinzova supruga je teško bolesna. Postoji lijek koji bi je mogao spasiti, ali je vrlo skup. Ljekarnik ga prodaje za 10 puta veću cijenu od nabavne, a Heinz ne može skupiti sav novac, čak ni pozajmicom. Molio je ljekarnika da mu proda lijek jeftinije ili da mu dopusti da plati kasnije, ali ljekarnik je odbio. U očaju, Heinz provaljuje i krade lijek za svoju ženu.“

Postavi ključno pitanje:

„Da li je Heinz trebao ukrasti lijek?“

Zatraži kratak odgovor (DA / NE), pa podijeli učenike u dvije grupe – one koji kažu DA i one koji kažu NE.

3. Debata i refleksija (15 minuta)

Svaka grupa dobija 5 minuta da:

- Argumentira svoj stav.
- Pokuša predvidjeti šta bi suprotna strana mogla reći.

Zatim slijedi vođena rasprava (nastavnik moderira):

Zašto mislite da je Heinz ispravno / pogrešno postupio?

Šta bi bilo kad bi svako ukrao kad mu treba nešto?

Da li bi mišljenje bilo drugačije da se radi o njegovom djetetu?

Da li je zakon uvijek jednak moralu?

4. Mini predavanje: Kohlbergova teorija (10 minuta)

Predstavi 3 nivoa moralnog razvoja ukratko:

1. Predkonvencionalni nivo (djeca, neki adolescenti): fokus na kazni i nagradi.
2. Konvencionalni nivo: važno je što društvo i zakon kaže.
3. Postkonvencionalni nivo: slijedi se vlastita savjest i univerzalna moralna načela.

Možeš koristiti jednostavnu tablu ili slajd. Pitaj:

U kojem stadiju je Heinz, po vašem mišljenju? A ljekarnik? A vi?

5. Završna aktivnost – Promjena perspektive (5 minuta)

Pitanja za pisanu refleksiju (ili parove):

Kako bi dilema izgledala iz perspektive:

- Ljekarnika?
- supruge?
- sudije?
- Heinzove djece?

Učenici mogu zapisati kratke odgovore ili ih podijeliti usmeno.

☒ Potrebni materijali:

Tekst Heinzove dileme (odštampan ili na slajdu).

Tabla / flipchart / projektor.

Papiri i olovke za rad u parovima ili bilježenje refleksije.

☒ Dodatne ideje:

Ako želiš produžiti radionicu:

Dodaj drugu moralnu dilemu (npr. „Trolova dilema“ – tramvajski problem).

Uvedi ulogu porote – učenici presuđuju na osnovu zakona i morala.

Poveži sa savremenim primjerima (npr. krađa zbog siromaštva, građanska neposlušnost...).

Praćenje i procjenjivanje

☒ Načini praćenja:

Posmatranje tokom rada u grupi i rasprave:

Praćenje aktivnog učešća, sposobnosti slušanja i reagovanja na tuđe argumente.

Argumentacija stavova:

Bilježenje jasnoće izražavanja, dosljednosti i dubine u tumačenju moralnih stavova.

Refleksivni osvrt (pisani ili usmeni):

Procjena razumijevanja dileme i nivoa samopromišljanja.

☒ Oblici procjene:

Usmena procjena na času kroz diskusiju.

Neformalni zapisi nastavnika tokom rada u grupama.

Pisani refleksivni osvrt kao završna individualna procjena razmišljanja.

Savjeti za druge nastavnike/ce kod realizacije ove lekcije/teme

☒ ☒ ☒ ☒

1. Sigurna atmosfera: Stvorite prostor u kojem učenici slobodno iznose stavove bez osude.
2. Kriičko mišljenje: Potičite učenike da istraže različite aspekte dileme, ne samo da daju "tačan" odgovor.
3. Različite teorije: Uključite druge teorije moralnog razvoja osim Kohlberga.
4. Teorija i praksa: Povežite dileme s stvarnim životnim situacijama.
5. Različite metode: Koristite grupne diskusije, debate i igre uloga za dinamičnu nastavu.
6. Emocionalni aspekti: Razgovarajte o emocijama koje dileme izazivaju, ne samo o intelektualnim odgovorima.
7. Procjena: Ocjenjujte učenike prema sposobnosti argumentiranja i razmišljanja, a ne samo stavovima.
8. Medijski materijali: Koristite filmove i vijesti koji ilustriraju moralne dileme.

Metode i tehnike

Vođenje diskusije

Collections

Priprema za čas - Srednja škola

Odgojne strategije

Obrazovne strategije